

M O R I A M

ET 15-ÅRSMINNE

Østfronten den 14. januar 1943

ningens dag som nå stunder til for oss alle, og som han så fram til i lys tro og tillit. Alle vi som kjente ham og holdt av ham vil alltid minnes ham med dyp takknemlighet i våre hjerter.

Ø. S. H.

Thorbjørn Andersen

Thorbjørn Andersen døde 8. desember, bare 64 år gammel. Dermed er en særpreget personlighet innen våre rekker vandret bort.

Thorbjørn Andersen kom fra et hjem med sterke åndelige og religiøse interesser, et forhold som nok bidro til å gi ham et vidsyn og en spektakulær evne til selvstendig tenkning utenom det vanlige. Av yrke var Andersen snekker. En arbeidetsmann, ettertraktet og skattet som medarbeider i alt han foretok seg. Hans interesser spente forøvrig over et så stort register at det her ikke lar seg gjøre å komme inn på dem alle. I tidligere år i Andersen stor popularitet som amatørskuespiller. Hans ruvende og festlige skikkelse gjorde seg utmerket på scenen. Han var i sin tid også en dyktig skytter.

Til Nasjonal Samlings rekert fant Thorbjørn Andersen fort frem ved egen hjelp. Den nasjonalsosialistiske idé falt

(Forts. s. 6).

Ved Leningrad sto samlet en russisk hær som ventet på angrepsordre, på kaldere vær.

Kommandant er Sjukov, som Stalins offiserene får sin ordre i en flaggpyntet sal.

De tre randstater, de nå skal befrie, med det røde bånd til fedrelandet vie.

Natten var månebelyst, stjernene blinker ville, fronten er snøbelagt, rimfrosset, alt er stille.

En pelskledd vaktpost vandrer en somt i ring, den vel han trækker betyr ingen ting, slik rustet en soldat for å holde varmen, maskinpistolen er ladd, han bærer den på armen.

Soldaten stopper, speider over snøen mot øst —

det braker der borte, er helvete løst?

Det var da, den fjortende, det store slag begynte,

stillingskrigen var slutt, fra batteriene det lynte.

«Russerne angriper» skriker en tysker der fremme,

«Vi gir dem en på snuten», det er en nordmanns stemme.

Det gikk et par timer, så kom meldingen de fryktet; en tysk bataljon var knust, de overlevende flyktet.

Steiner gav ordre, den var ikke til å misforstå.

Nordmenn! Dere må russerne tilbake slå.

De dro avsted det var knapt femhundre mann for å møte en flende som fordobles kan.

Det ble et slag, for mange det aller siste,

kanoner og tanks får grunnen til å riste.

Nordmennene til motangrep i sluttet kjede,

russerne fyrer fra sitt nyerobrede rede.

Med det gode «Hurra» stormer guttene på,

pansergranaten klar. M. G. fyr, heng i, la gå.

I et skoghoit, hundre meter lengre fremme

spiller «Stallnorgiet» opp, det er dødens stemme.

Orglet er sikket mot nordmennene inn,

kan hende han falt der sonnen din,

Hier stupte så mange, som tapre gutter

med «Hurra» mot kuler de livet slutter.

Gå på! skrek kapteinen, han vrir seg i smerter,

en kule gjennom halsen, han gir ikke etter.

Gutten ved siden av har oppfienget bryst,

forsøker å relse seg, blir liggende tyst.

De er kjempende, blodige soldater, den siste kraft, en bønn til Gud Fader.

De kjempet som lever de uredde menn,

med blodig geværkolbe slo de seg frem!

En russer er sterk bak tomnetykt panser,

men taper duellen på blanke lanser.

En hordalenning ropet like bent frem:

«Stopp Ivan, løp ikke hjem».

Et slag var vunnet på Russlands stetter,

mot en liten bataljon, gav russerne etter.

Det var ikke alle som sto på selrens grunn

to hundre falt, dro til «Vallhats» lund.

Sårede russere og nordmenn i rad og rekker

ser på hverandre, bytter mat fra sine sekker.

Slik var det han kjempet, slik var det han falt

i Flunland, ved Narva og Riga, over alt.

Hans navn er «forræder», har du hørt det for,

hedersnavn på dem som mot kommunismen dør.

De overlevende flakker som «Birkebeinere» vill.

finner Kong Olav dem? Bare et håndslag skal til.

Hans Chr.

«Birkebeinere».

återupprättelse åt tiotusentals olyckliga landsmän, vilka utan egen skuld gjordes till offer för det s.k. «rettsoppgjøret» i Norge etter den 8. mai 1945.

Anmelderen gir så en summarisk oversikt over handlingen i romanen. For de fleste av våre lesere, som selv har lest boken, vil dette være av mindre interesse. Vi skal bare gjengi hva han skriver om Jan og advokat Wastrup:

Som romanens hovedperson nr. 2 som den egentlige erätta og författarens lter e. möta vi den unge gymnasiasten Jan, Catos folkamrat, Fransiskas hemlige kärlek. Det är en fin och gyllig pojke, idealist till sin gning, naturälskare, duktig glare och friluftsmänniska, me till en karlarakt. Men n kommer tidigt under inande av den demoniskt dektiva makt, som representas av advokaten Wastrup, radikale kommunistagjörn och ungdomsförfrå, revolutionsmakaren och igören av satans nåde — egenartad men i vår tid tifrån ovanleg typ av nationalistisk intellektbohéme. Av denne Wastrup ger Bjørneboe i bokens kapitel följande slående karakteristik «Wastrup var

egentligen aldrig patriot, aldrig demokrat, aldrig rättferdig. Men han älskade idén om rättferdigheten, idén om folket. Han har aldrig älskat människorna men mänskligheten». — För folk av Wastrups kaliber är ideologien bara en överbyggnad. Grunden i deras väsen är deras sträven efter makt och ödeläggelse. Att «göra rent hus» och slå sönder samhällen och stater — det er mål og syftet för all deras destruktiva energi, maskerad med abstrakta fraser og flokler om «humanitet», «frihet» o.s.v. Ingenstades i boken såges det att Wastrup — «Lille-Satan» som hans smeknamn ljunder — är en främmande fågel i det norska landskapet, men läsaren kan icke undgå att märka, att det icke finns ett enda nordiskt drag i hans metafysiskt-orientalska väsen. Den lille elegante, kallblodigt hänsynslöse revolutionsmakaren, som har till privat hobby att samla gammalt silver och läppja på en utsökt sherry, ger i skarpt kontuerad karikatyr en överträffad bild av en internationell judisk revolutionskommissarie.

Avsnittet som gengir handlingen i romanen, ender slik:

Den enda i denna krets utom Fransiska, som lyckats be-

vara något av sin ursprungliga integritet och som mognat till klarsyn och rättfärdighet, är Jan, vilken nu som nykläckt jurist söker bistå de orättfärdigt förföljda och föra deras talan. Det är också Jan, som i bokens sista, gripande kapitel får föra författarens egen talan i hans starkt personliga uppgörelse med hela den vidriga och förljugna rättskomedi, som landsvikoppgjøret urartad i. Det är i detta sista kapitel bokens egentliga tyngdepunkt ligger, det är här den med kraft och mänsklig pondus visar vägen, den ofrånkomliga vägen till förståelse och försoning och en ny nationell enhet i Norges av krig och elände härjade land. Symbolen för denna försoningsvilja är filckan Fransiska där hon står inför domarskranket och lugnt och enkelt svarar ja på frågan, om hon sätter kärleken högre än «patriotismen». Frågan är egentligen fel ställd. Det är icke patriotismen i djupare mening, icke fosterlandskärleken, förf., här vill komma till livs, utan patriotismen som ideologi bland alla andra ideologier, patriotismen som demonisk masspsykos, som krigsutlösare och hatbe-

(Forts. s. 6).